

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук,
професора, завідувача кафедри практики іноземної мови та методики
викладання Хмельницького національного університету
БІДЮК НАТАЛІ МИХАЙЛІВНИ на дисертаційне дослідження
ГУНЬКО ЛЮБОВІ ОЛЕКСАНДРІВНИ
«Професійна підготовка магістрів іноземної мови та прикладної
лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР», представленого на
здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні,
педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка**

Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

В умовах активної фази реформування системи вищої освіти постає необхідність запровадження змін в галузі філологічної освіти у контексті розвитку міждисциплінарності знань, професійної підготовки філологів інтегративного типу. Використання цифрових технологій сприяє персоналізації знань, прискоренню взаємодії між суб'єктами та об'єктами, розробленню лінгвістичного програмного забезпечення до налагодження міжнародних відносин. У цьому контексті соціокультурного та економічного значення набуває потреба у підготовці фахівців нового покоління – філологів та прикладних лінгвістів, а також розвиток нової перспективної галузі науки – прикладної лінгвістики. Водночас прийняття інноваційних цифрових рішень в галузі гуманітарних наук потребує залучення команди висококваліфікованих фахівців інтегрованого типу, які здатні на високому міждисциплінарному рівні розробляти та випроваджувати інформаційно-комунікаційні технології, програмне забезпечення для лінгвістичних цілей. З метою підвищення якості професійної підготовки фахівців-лінгвістів звернення до зарубіжного досвіду є одним із перспективних шляхів. У Китайській Народній Республіці сформувався інноваційний досвід підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики, конструктивне використання якого в умовах українських реалій уможливить суттєве оновлення змісту, організаційних форм, ресурсного забезпечення підготовки філологів у закладах вищої освіти.

Вибір дисертанткою досвіду Китаю обґрунтований міркуваннями масштабності, ефективності, інноваційності та міжнародного визнання інтенсивного розвитку та ефективності системи вищої освіти. Ефективність професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у Китаї забезпечується гармонійним поєднанням лінгвістичної та технічної складової у змісті навчання, що робить їх здатними вирішувати диверсифіковані завдання в різних сферах та надає випускникам магістратури конкурентні переваги на китайському і світовому ринках праці.

Дисертаційне дослідження Гунько Л. О. виконано у межах тематичного плану науково-дослідної роботи відділу зарубіжних систем педагогічної освіти

і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України імені І. Зязюна. Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України імені І. Зязюна (протокол № 1 від 30 січня 2017 р.) та узгоджено у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол №2 від 28 березня 2017 р.).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертаційна робота Гунько Л. О. є комплексним порівняльно-педагогічним дослідженням, у якому *уперше* у вітчизняній педагогічній науці здійснено цілісне дослідження проблеми професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в КНР, зокрема:

- простежено генезу й обґрунтовано авторську періодизацію становлення прикладної лінгвістики КНР з урахуванням специфіки підготовки магістрів відповідного фаху у межах шести періодів;

- розкрито *змістові* (гнучкість і варіативність освітніх програм, їхня диференціація за рівнем складності; стандартизація і трансформація змісту освіти на засадах компетентнісного підходу, професіоналізація, предметна спеціалізація та міждисциплінарність змісту навчання; широкий спектр дисциплін вільного вибору та спеціалізацій у галузі прикладної лінгвістики; урізноманітнення напрямів пошуково-дослідницької діяльності студентів), *організаційні* (орієнтація навчання на особистий успіх студента та розвиток його навчальної автономії; самостійність пошуку освітньої та професійної траєкторії; сприяння академічній і професійній мобільності, стажування за кордоном; активізація та заохочення до пошуково-дослідницької діяльності; цифровізація навчання) та *методологічні* (упровадження інноваційних методів і технологій навчання (вебквести, комп'ютерні проекти тощо)) особливості професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у закладах вищої освіти Китаю;

- здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки магістрів прикладної лінгвістики у закладах вищої освіти Китаю та України; обґрунтовано можливості творчої реалізації конструктивних ідей китайського досвіду в системі вищої освіти України;

– удосконалено змістове, технологічне та науково-методичне забезпечення професійної підготовки фахівців із прикладної лінгвістики в Україні з урахуванням особливостей китайського досвіду; *уточнено* змістове наповнення понять «прикладна лінгвістика», «фахівець іноземної мови та прикладної лінгвістики», «професійна компетентність», «професійна підготовка магістра іноземної мови та прикладної лінгвістики»;

– подальшого розвитку набули положення щодо забезпечення якості професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики.

До наукового обігу введено дотепер невідомі і маловідомі в Україні праці китайських лінгвістів та педагогів, документи, навчально-методичні матеріали, освітні програми підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в КНР.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації та публікацій Гунько Л. О. є підставою для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність викладених результатів. Аналіз автентичних джерел та використання низки теоретичних та емпіричних методів дали змогу дисертантці об'єктивно висвітлити сукупність аспектів досліджуваної проблеми, зокрема: уточнити базові поняття; вивчити історіографічний аспект проблеми; виявити передумови становлення і розвитку прикладної лінгвістики; дослідити сучасне нормативно-правове, навчально-методичне забезпечення, інформаційне забезпечення розвитку професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в КНР; зіставити сучасний стан професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в КНР та Україні з метою обґрунтування напрямів удосконалення.

Викладений у вступі науковий апарат дає можливість цілісно уявити авторське бачення розв'язання досліджуваної проблеми, його алгоритм, інструментарій, способи інтерпретації одержаних результатів. Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування комплексу загальнонаукових та емпіричних методів наукового дослідження. Одержані дані та результати їх опрацювання вказують на ефективність наукової траєкторії дослідження. Рівень апробації результатів дослідження є достатнім і підтверджується участю дисертантки у міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів

Наукові здобутки Гунько Л. О. становлять теоретичну і методичну базу для подальших досліджень проблем педагогічної компаративістики, історії педагогіки, загальної педагогіки, педагогіки вищої школи тощо.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні науково-методичних рекомендацій «Підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР», в яких обґрунтовано можливості використання конструктивних ідей китайського досвіду для модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики в Україні. Основні положення, теоретичні висновки, джерельна база дослідження можуть бути корисними для розроблення освітніх програм, спецкурсів і спецсеминарів для підготовки майбутніх фахівців з прикладної лінгвістики, оновлення навчальних планів і програм, удосконалення організації професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики в Україні.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Тяньцзіньського педагогічного університету (КНР) (довідка від 20.05.2020 р.), Національного авіаційного університету (довідка №120103/1237 від 12.06.2020 р.) (Україна), Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-20-502 від 03.09.2020 р.) (Україна).

Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, значною мірою забезпечуються логічною

структурою роботи. Робота складається з анотацій українською, англійською та китайською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (усього 351 найменувань, з них – 228 іноземними мовами) та додатків на 50 сторінках дисертації. Загальний обсяг дисертації становить 289 сторінок, основний зміст викладено на 171 сторінці. Логіка і послідовність викладу тексту праці відповідає вирішенню поставлених завдань дослідження.

У першому розділі *«Професійна підготовка фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики як проблема порівняльної педагогіки»* здійснено аналіз стану дослідження проблеми професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у філософській, психолого-педагогічній і науково-методичній літературі; досліджено зв'язок прикладної лінгвістики із потребами суспільного розвитку; визначено основні періоди розвитку прикладної лінгвістики як науки з урахуванням специфіки підготовки фахівців з іноземної мови і прикладної лінгвістики; виявлено тенденції розвитку професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики у КНР.

У другому розділі *«Організаційно-педагогічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР»* дисертанткою висвітлено особливості законодавчого забезпечення у модернізації підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в Китаї; представлено загальну характеристику організації професійної підготовки студентів магістратури за спеціальністю «Іноземна мова та прикладна лінгвістика» в університетах КНР; схарактеризовано особливості змісту освітніх програм, структури навчальних планів професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики; проаналізовано форми та методи навчання майбутніх магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах Китаю.

У третьому розділі *«Використання інноваційних ідей китайського досвіду професійної підготовки фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики на магістерському рівні в системі вищої освіти України»* Гунько Л. О. досліджено особливості професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у закладах вищої освіти України; здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики в університетах КНР та України; обґрунтовано можливості використання конструктивних ідей китайського досвіду з професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у вітчизняній системі вищої освіти.

Результати порівняльно-педагогічного аналізу засвідчили спільні, так і відмінні характеристики досліджуваного процесу. До відмінних автором віднесено: управління вищою освітою; розробленість законодавчо-правової бази; фінансування системи освіти; надання інформаційної, організаційної та методичної підтримки; зміст теоретичної підготовки; використання інноваційних форм і методів навчання; особливості організаційних основ

науково-дослідної роботи; забезпечення академічної мобільності студентів; наявність організацій, що займаються прикладною лінгвістикою.

Визначення особливостей професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у Китаї дало змогу дисертантці цілком правомірно й обґрунтовано окреслити напрями подальшого реформування філологічної освіти на законодавчому, організаційному та змістовому рівнях.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих дисертанткою результатів, слід назвати деякі дискусійні положення, а також висловити окремі побажання:

1. На нашу думку, назва п. 1.1 «Соціальне замовлення на підготовку фахівців з іноземної мови та прикладної лінгвістики в китайському суспільстві» є вужчою ніж зміст самого параграфу. У параграфі дисертантка значну увагу приділяє теоретичним аспектам, зокрема аналізу сутності ключових понять «прикладна лінгвістика», «професіонал», «фахівець з іноземної мови та прикладної лінгвістики» та ін., при цьому звертаючись до праць як китайських, так і українських науковців. Цілком логічно було відповідно до визначеного першого завдання дослідження у назві п. 1.1. відобразити аналіз стану дослідженості проблеми у науковому дискурсі.

2. У п. 2.3 (с.134-135) дисертантка зазначає, що зміст освітніх програм із професійної підготовки фахівців із лінгвістики в китайських університетах побудований на основі положень компетентнісного, функціонального, інформаційного, діяльнісного підходів та низки принципів. Водночас, варто було б конкретизувати реалізацію зазначених підходів, зокрема компетентнісного, зважаючи на висновок авторки, що зміст спрямований на розвиток професійної компетентності. У контексті формування змісту освітніх програм в Україні, становить науковий і практичний інтерес систематизація таких компетентностей в Китаї.

3. Підтримуємо думку дисертантки, що магістерська підготовка має науково-дослідницький характер. Водночас, вважаємо, що ця проблема потребує більш ґрунтовного аналізу.

4. Як підсумок одержаних результатів наукового пошуку варто було б передбачити розроблення моделі (схеми) професійної підготовки магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР, в якій відобразити обґрунтовані нормативно-правові, організаційні, змістові, методичні особливості, що розкривало б розуміння системності цього феномену у досліджуваній країні.

5. У змісті роботи зустрічаємо певні некоректності щодо виявлених ідей китайського досвіду: конструктивних (мета, наукова новизна), інноваційних (методи дослідження, назва розділу 3), прогресивних (п.3.2.).

6. Аналізуючи та презентуючи статистичну інформацію, дисертантка не завжди робить посилання на джерела (сс. 55-56; 93 та ін.).

Висловлені зауваження не знижують загального позитивного враження від дисертаційного дослідження.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Основні результати дослідження відображено у 32 публікаціях (30 – одноосібні), з яких 1 – методичні рекомендації, 1 – стаття, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus; 13 – статей (із них 9 – у наукових фахових виданнях України, 2 – в інших наукових виданнях України); 2 статті у зарубіжних виданнях (у тому числі у виданні країни, що входить до Європейського Союзу (Австрія)), 17 – у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Висновок

Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Гунько Л. О. «Професійна підготовка магістрів іноземної мови та прикладної лінгвістики у вищих навчальних закладах КНР», є завершеним, самостійним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки й практики. Дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її авторка Гунько Любов Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри практики іноземної
мови та методики викладання
Хмельницького національного університету

Н. М. Бідюк

Підпис Бідюк Н.М. засвідчую
проректор з наукової роботи

О. М. Синюк